

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА ІНЖЕНЕРНОЇ ТА АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація безпеки дорожнього руху»

(назва навчальної дисципліни)

циклу професійної (обов'язкової) підготовки

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою (освітньо-професійною, освітньо-науковою) програмою

«Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»

(назва освітньої програми)

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою
інженерної та аварійно-рятувальної
техніки на 2023- 2024

(назва кафедри)

навчальний рік.

Протокол від «23» червня 2023 року

№ 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни « Організація безпеки дорожнього руху»

(назва навчальної дисципліни)

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Організація безпеки дорожнього руху» сприяють формуванню у здобувачів систематичних знань з організації роботи в органах та підрозділах ДСНС України щодо попередження дорожньо-транспортних пригод з транспортними засобами, служби безпеки дорожнього руху ДСНС України, підготовки водіїв транспортних засобів для органів та підрозділів ДСНС України, з організації руху транспортних засобів в специфічних умовах.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння вмінням застосовувати на практиці вести облік, аналізувати та проводити розслідування дорожньо-транспортних пригод, аналізувати конструкцію транспортного засобу з точки зору безпеки руху, оцінювати професійну підготовку водіїв, враховувати дорожні умови під час експлуатації транспортних засобів.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувачі повинні набути досвід роботи в оформленні актів службового розслідування дорожньо-транспортних пригод в органах та підрозділах ДСНС України.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	КАЛИНОВСЬКИЙ Андрій, начальник кафедри інженерної та аварійно-рятувальної техніки, кандидат технічних наук, доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 604
E-mail	ugzu.iart@gmail.com
Наукові інтереси	Пожежогасіння, аварійно-рятувальні роботи, конструювання протипожежної техніки
Професійні здібності	Керівництво ад'юнктами, які навчаються за спеціальністю «Пожежна безпека»
Наукова діяльність за освітнім компонентом	ORCID: 0000-0002-1021-5799

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру що четверга з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 603. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: є набуття компетентності ПК32. Здатність здійснювати керівництво особовим складом караулом підрозділу під час несення внутрішньої та караульної служб, у тому числі через контрольдотримання підлеглими норм та правил з охорони праці, пожежної безпеки та виробничої санітарії, а також шляхом забезпечення теоретичної та практичної підготовки водіїв караулу та безпеки дорожнього руху; ПК34. Здатність складати та використовувати оперативні документи з пожежогасіння, у тому числі під час проведення занять з особовим складом чергових караулів підрозділу .

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	заочна (дистанційна)	
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	<i>обов'язкова професійна</i>	
Рік підготовки	3-й	
Семестр	2-й	
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	
- кількість модулів	2	
- загальна кількість годин	90	
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	12	
- практичні заняття (годин)	2	
- семінарські заняття (годин)		
- лабораторні заняття (годин)		
- курсовий проект (робота) (годин)		
- інші види занять (годин)		
- самостійна робота (годин)	76	
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)		
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	<i>Диф. залік</i>	

Передумови для вивчення дисципліни є ознайомлення з курсом дисциплін “Теоретична механіка”, “Висотна та рятувальна підготовка”.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»,

назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
<p>- аналізувати стан ведення оперативно-службової документації по службовій підготовці, а також стан та порядок проведення адміністративно-громадського контролю та інструктажів в чергових караулах пожежно-рятувального підрозділу, володіти навичками організації та проведення безперервного контролю з питань охорони праці в пожежно-рятувальних підрозділах та контролювати дотримання вимог безпеки праці під час проведення робіт з рятування та евакуювання людей, оперативного розгортання сил та засобів;</p>	ПРН26
<p>- використовувати знання правил дорожнього руху та особливостей керування транспортним засобом за різних умов, а також оцінювати вплив технічного стану транспортного засобу та дорожніх умов на безпеку дорожнього руху;</p>	ПРН28
<p>- володіти принципами організації та методами проведення занять з особовим складом з пожежно-рятувальної та загальної фізичної підготовки, застосовувати навички безпечної роботи при використанні пожежно-технічного та спеціального оснащення, а також рухові навички при організації та проведенні занять із загальної фізичної підготовки, підтримувати загальну і спеціальну працездатність;</p>	ПРН29
Дисциплінарні результати навчання	аббревіатура
<p>- аналізувати стан ведення оперативно-службової документації по службовій підготовці, а також стан та порядок проведення адміністративно-громадського контролю та інструктажів в чергових караулах пожежно-рятувального підрозділу, володіти навичками організації та проведення безперервного контролю з питань охорони праці в пожежно-рятувальних підрозділах;</p>	ПРН26
<p>- використовувати знання правил дорожнього руху та особливостей керування транспортним засобом за різних умов, а також оцінювати вплив технічного стану транспортного засобу та дорожніх умов на безпеку дорожнього руху;</p>	ПРН28
<p>- володіти принципами організації та методами проведення занять з особовим складом, застосовувати навички безпечної роботи при використанні пожежно-технічного та спеціального оснащення, підтримувати загальну і спеціальну працездатність;</p>	ПРН29

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність здійснювати керівництво особовим складом караулом підрозділу під час несення внутрішньої та караульної служб, у тому числі через контроль дотримання підлеглими норм та правил з охорони праці, пожежної безпеки та виробничої санітарії, а також шляхом забезпечення теоретичної та практичної підготовки водіїв караулу та безпеки дорожнього руху.	ПК32
Здатність складати та використовувати оперативні документи з пожежогасіння, у тому числі під час проведення занять з особовим складом чергових караулів підрозділу.	ПК34
Очікувані компетентності з дисципліни	аббревіатура
Здатність здійснювати керівництво особовим складом караулом підрозділу під час несення внутрішньої та караульної служб шляхом забезпечення теоретичної та практичної підготовки водіїв караулу та безпеки дорожнього руху.	ПК32
Здатність складати та використовувати оперативні документи під час проведення занять з особовим складом чергових караулів підрозділу.	ПК34

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1 Безпека дорожнього руху.

Тема 1.1. Безпека дорожнього руху. Правила дорожнього руху.

Загальні положення.

Визначення і завдання курсу. Фактори, які забезпечують безпеку дорожнього руху (БДР). Поняття про систему «Водій-автомобіль-дорога-середовище» (ВАДС). Правила дорожнього руху та історія їх розвитку.

Тема 1.2. Вимоги до осіб, які приймають участь у дорожньому русі.

Права та обов'язки.

Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів. Рух транспортних засобів із спеціальними сигналами. Обов'язки і права пішоходів. Обов'язки і права пасажирів. Вимоги до велосипедистів. Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин.

Тема 1.3. Засоби регулювання дорожнього руху.

Регулювання дорожнього руху. Попереджувальні знаки. Знаки пріоритету. Заборонні знаки. Наказові знаки. Інформаційно-вказівні знаки. Знаки сервісу. Таблички до дорожніх знаків. Дорожня розмітка. Дорожнє обладнання. Сигнали світлофора. Сигнали регулювальника.

Тема 1.4. Особливості керування механічними транспортними засобами у транспортних потоках.

Проїзд перехресть. Попереджувальні сигнали. Початок руху та зміна його напрямку. Тема Розташування транспортних засобів на дорозі. Швидкість руху. Дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд.

МОДУЛЬ 2. Організація дорожнього руху

Тема 2.1. Переваги деяких транспортних засобів, особливості перевезення вантажів та пасажирів. Особливості руху в різних умовах.

Певаги маршрутних транспортних засобів. Проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів. Користування зовнішніми світловими приладами. Рух через залізничні переїзди. Перевезення пасажирів. Перевезення вантажу. Буксирування та експлуатація транспортних составів. Навчальна їзда. Рух транспортних засобів у колонах. Рух у житловій та пішохідній зоні. Рух по автомагістралях і дорогах для автомобілів. Рух по гірських дорогах і на крутих спусках. Міжнародний рух. Номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення

Тема 2.2. Вимоги до технічного стану ТЗ. Підготовка водіїв в ДСНС, та їх відповідальність за порушення ПДР.

Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання. Окремі питання Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти (очна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
1- й семестр						
Модуль 1 БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ						
Тема 1.1 Безпека дорожнього руху. Правила дорожнього руху. Загальні положення.	22	4			18	
Тема 1.2 Вимоги до осіб, які приймають участь у дорожньому русі. Права та обов'язки.	22	2			20	
Разом за модулем 1	44	6			38	
1- й семестр						

Модуль 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ							
Тема 2.1 Переваги деяких транспортних засобів, особливості перевезення вантажів та пасажирів. Особливості руху в різних умовах.	14	2				12	
Тема 2.2 Вимоги до технічного стану ТЗ. Підготовка водіїв в ДСНС, та їх відповідальність за порушення ПДР.	18	4				14	
Тема 2.3 Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху	14		2			12	
Разом за модулем 2	46	6	2			38	

Теми практичних занять (у разі потреби)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.2. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів.	2
	Разом	2

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань (якщо є), консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і

викладання:

– пояснення (під час викладання навчального матеріалу керівником заняття здійснюється глибоке пояснення відповідного навчального матеріалу з наголосом на його подальше практичне застосування під час виконання службових обов'язків);

– обговорення (є складовою частиною будь-якого виду навчального заняття, особлива увага звертається на практичні питання, пов'язані з вивченням керівних документів з питань охорони навколишнього природного середовища від промислових забруднень та на питання проведення практичних розрахунків);

– повторення (тренування) – спрямований на якісний кінцевий результат виконання відповідного завдання під час проведення практичних (семінарських) занять;

– показу (застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять на прикладах розгляду документів);

– творчого підходу (викликає у здобувачів вищої освіти почуття зацікавленості та необхідності в якісному відпрацюванні сформульованого керівником заняття відповідного завдання на заняття, розуміння ними, що саме якісне вирішення вказаного завдання допоможе кожному з них в подальшому натхненно вирішувати подібні завдання під час службової діяльності);

– контролю (спрямований на те, що кожний здобувач вищої освіти повинен в кінцевому результаті з високим ступенем якості виконати кожний елемент завдання, яке йому ставилося).

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційний залік

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	

35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, а також виконання модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3		
	семінарські заняття			
	практичні заняття*			
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*			20
Разом за модуль 1				20
Модуль 2	лекції	3		
	семінарські заняття			
	практичні заняття*	1		
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*			20
Разом за модуль 2				20

Разом за поточний контроль	40
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)	
III. Підсумковий контроль (диференційний залік,)*	60
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи	100

Поточний контроль.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних

робіт :

Модуль 1

при повній відповіді на три питання – 20 балів;

при неповній відповіді на одне питання і повній відповіді на два питання

– 14 балів;

при неповній відповіді на два питання і повній на одне питання – 10 балів;

при неповній відповіді на три питання – 6 балів;

Модуль 2

при повній відповіді на три питання – 20 балів;

при неповній відповіді на одне питання і повній відповіді на два питання

– 14 балів;

при неповній відповіді на два питання і повній на одне питання – 10 балів;

при неповній відповіді на три питання – 6 балів;

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диференційованому заліку:

при повній відповіді на три питання – 30 балів;

при неповній відповіді на одне питання і повній відповіді на два питання

– 22 бали;

при неповній відповіді на два питання і повній на одне питання – 14 балів;

при неповній відповіді на три питання – 10 балів;

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку:

1. Дайте визначення безпеки дорожнього руху. Що повинна забезпечуватися система безпеки дорожнього руху.

2. Основні завдання СБДР України.

3. Дайте визначення ДТП. На які види поділяються ДТП.

4. Які пригоди не відносяться до ДТП.

5. Причини виникнення ДТП.
6. Основні методи аналізу ДТП.
7. Заходи щодо попередження ДТП.
8. Поняття про експертизу та її види. 10. Службове розслідування ДТП.
11. Назвіть експлуатаційні властивості ТЗ, які пов'язані і не пов'язані дорожнім рухом.
12. Основні показники для оцінки тягово-швидкісних властивостей пожежних автомобілів.
13. Керованість автомобіля. Вимоги щодо керованості ТЗ.
14. Стійкість автомобіля. Види стійкості ТЗ, дати визначення.
15. Конструктивна безпека ТЗ (активна, пасивна, післяаварійна безпека), приклади і визначення.
16. Кліматична комфортабельність.
17. Інформативність ТЗ.
18. Енергетичний аспект процесу гальмування.
19. Оцінкові показники гальмівних властивостей автомобіля та їх нормування.
20. Послідовність отримання свідоцтва на право роботи на ТЗ спеціального призначення.
21. Порядок присвоєння водіям кваліфікації 1-го та 2-го класу.
22. Вплив дорожніх умов на безпеку руху.
23. Способи визначення коефіцієнта зчеплення.
24. Класифікація доріг і дорожніх покриттів.
25. Поперечний профіль дороги.
26. План траси.
27. Повздовжній профіль дороги.
28. Оцінка безпеки автомобільних доріг.
29. Заходи щодо збереження високих значень коефіцієнта зчеплення.
30. Попередній медичний огляд водіїв ТЗ.
31. Щозмінний передрейсовий огляд водіїв ТЗ.
32. Порядок огляду водіїв на стан сп'яніння при щозмінному передрейсовому огляді.
33. Проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння поліцейським і оформлення його результатів.
34. Медичні огляди водіїв ТЗ.
35. Сили, що діють на автомобіль під час руху.
36. Характеристика сил, що діють на автомобіль під час руху.
37. Діагностика технічного стану ТЗ. Задачі технічного діагностування.
38. Види, періодичність та методи проведення ТО та ремонту ТЗ.
39. Контрольні огляди ТЗ. Хто здійснює та що при цьому перевіряється?
40. Основні характеристики транспортного потоку. Дати визначення.
41. Порядок перевезення великогабаритних та великовагових

вантажів ТЗДСНС.

42. Порядок організації перевезення небезпечних вантажів ТЗДСНС.

43. Рух транспортних засобів зі спеціальними сигналами.

44. Призначення та класифікація технічних засобів організації дорожнього руху.

45. Призначення та класифікація дорожніх знаків.

46. Види дорожньої розмітки та її призначення.

47. Світлофорне регулювання.

48. Обов'язки інспектора СБДР ДСНС України.

49. Обов'язки та права водіїв механічних транспортних засобів.

50. Вимоги до транспортних засобів.

51. Кримінальна відповідальність водія за порушення правил експлуатації автомобіля і скоєння пригод.

52. Адміністративна відповідальність водія за порушення правил експлуатації автомобіля і скоєння пригод.

53. Перша відомча реєстрація ТЗ.

54. Дії інспектора СБДР при порушенні правил дорожнього руху.

55. Порядок перевірки автомобільної техніки та документів водіїв транспортних засобів інспекторами СБДР.

56. Порядок перевірки водіїв транспортних засобів на стан сп'яніння.

57. Штрафи за порушення правил дорожнього руху

58. Порядок організації перевезення людей.

59. Дайте поняття клінічної, соціальної та біологічної смерті.

60. Обов'язки старшого машини.

61. Особливості дорожньо-транспортного травматизму.

62. Загальні поняття про першу долікарську допомогу особам, які потерпіли при дорожньо-транспортних пригодах

63. Заходи безпеки під час надання першої долікарської допомоги потерпілим.

64. Рекомендації людині, що надає першу долікарську допомогу.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. За порушення академічної доброчесності до здобувача можуть бути застосовані заходи впливу, які полягають у отриманні незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу та/або повторного проходження оцінювання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 року № 432 «Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України».
2. Експлуатація пожежної та аварійно-рятувальної техніки : навч. посіб. / О.М. Ларін, О.М. Семків, М.І. Мисюра, Б.І. Кривошей . — Х. : НУЦЗУ, КП "Міськдрук", 2012 . — 312 с.
3. Пожежні машини: навч. посіб. / Ларін О.М., Баркалов В.Г., Виноградов С.А. та ін. — Х.:НУЦЗУ, К.: МПБП «Гордон», 2016. — 279 с.
4. Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка : Курс лекцій / Уклад. С.А. Виноградов, А.Я. Калиновський, Б.І. Кривошей, Р.І. Коваленко . — Х. : НУЦЗУ, 2019. — 283 с.
5. Правила дорожнього руху України : автошкола (коментар у малюнках) Навч. посіб. / О.Я. Фоменко, Б.Л. Раціборинський, В.Є. Гусар. - Київ. : УКРСПЕЦВИДАВ, 2017 . — 112 с.: іл.
6. Основи технічної діагностики автомобілів : Практикум / С.В. Васильєв, С.А. Виноградов, І.В. Грицук та ін. — Слов'янськ : Видавництво Маторіна Б.І. ; Х. : НУЦЗУ, 2013 . — 275 с.
7. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2. Основи проектування пожежно-технічних засобів: Навчальний посібник / О.М. Ларін, Г.О. Чернобай, Ю.М. Сенчихін, Є.М. Грінченко, А.Я. Калиновський – Харків: УЦЗУ, 2008. – 572 с.

Інформаційні ресурси

1. [https://wikipedia.org/wiki/Категория:Правила дорожнього руху](https://wikipedia.org/wiki/Категория:Правила_дорожнього_руху)
2. <http://www.saper.etel.ru/index-technica.html>
3. Наказ ДСНС України №432 від 27.06.2013 року «Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0432388-13#Text> (дата звернення 18.06.2021).

Розробник:

Начальник кафедри інженерної та аварійно-рятувальної техніки

к.т.н., доцент

КАЛИНОВСЬКИЙ

(підпис)

Андрій

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)